QORTI ĊIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)

IMĦALLEF

Onor. Abigail Lofaro LL.D., Dip. Stud. Rel., Mag. Jur. (Eur. Law)

Illum, 30 ta' Marzu 2023

Rikors Ġuramentat Numru: 147/2021 AL
Fl-ismijiet:

A B-C

vs

Dr Graziella Tanti u l-Prokuratur Legali Quentin Tanti nominati b'Digriet tas-6 ta' Lulju 2021 bħala Kuarturi Deutati sabiex jirrappreżentaw lill-Assenti D E F u b'digriet tal-10 ta' Gunju 2022 il-kuraturi deputati gew estromessi mill-kawza.

Il-Qorti:

Rat ir-rikors ġuramentat[1] tal-attriċi li permezz tiegħu ppremettiet:

[1] Fol. 1.

1. *Illi l-esponenti u A B C kellhom relazzjoni intima u minn din ir-relazzjoni twieldet il-minuri M E F nhar it-tlieta (3) ta' Ottubru tas-sena elfejn u tmintax (2018), kopja tac-certifikat tat-twelid qiegħed jigi hawn anness u mmarkat bhala Dok 'A';*

2. *Illi r-relazzjoni ta' bejn il-kontendenti tfarrket irrimedjabilment u llum ntemmet;*

3. *Illi l-intimat u cioe' D E F hu assenti mill-Gżejjer Maltin;*

4. *Illi l-intimat assenti kontinwament ifarfar l-obbligi tieghu ta' missier, tant li qatt ma rodd xi forma ta' manteniment lill-esponenti ghall-ispejjez u bzonnijiet tal-minuri;*

5. *Illi prezentament il-minuri qieghda tghix mal-esponenti omm;*

6. *Illi l-minuri hija fattwalment fil-kura u kustodja tal-esponenti, li minn dejjem hadet hsieb tal-bzonnijiet tal-istess;*

7. *Illi konsegwenza tan-nuqqas tal-presenza tal-intimat assenti, l-esponenti qieghda taffacja bosta ostakli sabiex tiehu decizjonijiet ghall-ahjr gid tal-minuri, fosthom li tirregistra lill-minuri ghal child care;*

8. *Illi r-rikorrenti hija l-aktar persuna idoneja sabiex tigi fdata l-kura u l-kustodja tal-minuri M E F stante li l-intimat assenti m'huwiex parti mill-hajja tal-istess minuri;*

9. *Illi ghalhekk huwa fl-interess suprem tal-minuri li r-rikorrenti tkun fdata esklussivament bil-kura u l-kustodja tal-minuri M E F, u dank if ser jigi pruvat fil-mori tal-kawza;*

10. *Illi huwafl-ahjar interessi tal-minuri wkoll li r-rikorrenti tigi awtorizzata sabiex tirregistra lill-minuri f'child care, u sussegwentament f'skola, u dan minghajr il-firma, kunsens jew awtorizazzjoni da parti tal-intimat assenti;*

11. *Illi l-medjazzjoni bejn il-partijiet ma setgħetx issehh proprju ghaliex l-intimat hu assenti u kien proprju ghalhekk li permezz ta' digriet datat is-sitta (6) ta' Mejju tas-sena elfejn wiehed u ghoxrin (2021), hawn anness u mmarkat bhala Dok 'B' ir-rikorrenti giet debitament awtorizzata sabiex tintavola l-kawza odjerna prevja l-konferma tal-ittra ta' medjazzjoni bil-ġurament. Ghal kull buon fini qed jinghad li r-rikorrenti qieghda tadixxi ma' tali digriet billi kontestwalment ma' dan ir-rikors guramentat qieghda tipprezenta kopja legali tal-ittra ta' medjazzjoni hekk kif ġuramentata minnha flimkien mad-digriet relattiv hawn fuq imsemmi, hawn anness u mmarkat bħala Dok 'C';*

Ghaldaqstant ir-rikorrenti umilment titlob lil din l-Onorabbli Qorti joghgbha:

1. *Tiddikjara u tafda l-kura u l-kustodja tal-minuri M E F f'idejn ir-rikorrenti omm b'mod esklussiv;*

2. *Tordna li r-residenza tal-istess minuri M E F għandha tkun mar-rikorrenti omm;*

3. *Takkorda s-setgħa u tawtorizza lir-rikorrenti omm sabiex tieħu dawk id-deċiżjonijiet kollha ordinarji u starordinarji għall-ahjar gid tal-minuri;*

4. *Tawtorizza lir-rikorrenti sabiex tirregistra lil minuri f'child care, u sussegwentament f'skola, u dan minghajr il-firma, kunsens jew awtorizazzjoni da parti tal-intimat assenti;*

5. *Tiffissa u tillikwida somma adegwata ghall-manteniment ghall-minuri, liema manteniment għandu jinkludi wkoll l-edukazzjoni u saħħa tal-istess minuri stante n-nuqqas tal-intiat mill-gżejjer Maltin;*

6. *Tordna lill-intimat assenti sabiex iħallas din is-somma hekk likwidata direttament lir-rikorrenti f'kont bankarju ndikat mill-istess rikorrenti f'data ffissata minn din l-Onorabbli Qorti kull erba' ġimgħat;*

7. *Tawtorizza ir-rikorrenti sabiex f'każ li dan ikun possibli, tali manteniment hekk likwidat jinqata' direttament mill-paga tal-istess intimat assenti jew minn xi dipartiment jew entita' li mingħandha jirċievi xi forma ta' introjtu;*

Bl-ispejjez kontra l-intimat illi huwa minn issa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda tal-attriċi;

Rat ir-risposta ġuramentata tal-Kuraturi Deputati l-Avukat Dr Graziella Tanti u l-Prokuratur Legali Quentin Tanti,[2] fejn ġie eċċepit:

1. *Illi l-esponenti Kuraturi Deputati mhumiex a konoxxenza dwar fejn jinstab attwalment l-intimati assenti D E F u għalhekk ir-rikorrenti għandha tindika indirizz postali jew email, fejn ikun jista' jiġi ikkontatjat l-intimat u nformat dwar il-kawża odjerna;*

2. *Illi l-esponenti Kuraturi Deputati mhumiex edotti mill-fatti tal-każ odjern u għalhekk qed jirriservaw id-dritt li jippreżentaw risposta motivate flimkien ma' lista tax-xhieda meta u jekk ikun il-każ li jiġu edotti mill-fatti tal-każ.*

Salv risposta ulterjuri.

Bl-ispejjeż.

Rat il-lista tax-xhieda tal-konvenuta;

Rat iċ-Ċertifikat tat-Twelid ta' M E F, bin-numru progressiv 7000 tas-sena 2018;[3]

Rat kopja legali tal-ittra għal ftuħ tal-medjazzjoni datata 27 ta' Jannar 2021;[4]

Rat id-digriet tas-6 ta' Mejju 2021, fejn il-Qorti ddikjarat il-medjazzjoni magħluqa u awtorizzat lir-rikorrenti sabiex tipproċedi bl-azzjoni skont Artikolu 930 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta u prevja konferma tal-ittra ġuramentata;[5]

Rat id-digriet tas-6 ta' Lulju 2021,[6] fejn wara li l-Qorti rat ir-rikors tal-attriċi, id-digrieti preċedenti, il-bandi maħruġa, ir-riferta tal-Marixxall u kif ukoll li ma

---

[2] Fol. 27.
[3] Fol. 4.
[4] Fol. 6.
[5] Fol. 6.
[6] Fol. 23.

deher ħadd sabiex jaċċetta l-kurażja, innominat lill-Avukat Dr Graziella Tanti u lill-Prokuratur Legali Quentin Tanti bħala kuraturi għal finijiet kollha tal-liġi;

Rat il-verbali kollha li ġew kollha miżmuma quddiem l-Assistant Ġudizzjarju Dr Maria Dolores Gauci;[7]

Rat ir-rikors tal-attriċi tad-9 ta' Mejju 2022,[8] fejn talbet żieda fit-talbiet kif dedotti fir-rikors promotur b'dana illi t-talbiet japplikaw ukoll fir-rigward ta' H B C

Rat ir-riposta tal-kuraturi deputati tar-3 ta' Ġunju 2022,[9] fejn ġie ddikjarat li l-intimat kien jinsab Malta u qiegħed ukoll jirrisjedi ġewwa l-Italja, għalhekk isegwi illi l-atti għandhom jiġu notifikati lilu tramite r-regolamenti tal-Unjoni Ewropeja;

Rat id-digriet tal-10 ta' Ġunju 2022,[10] fjen ordnat l-estromessjoni tal-kuraturi deputati u n-notifika lill-intimat tramite l-Avuat tal-Istat;

Rat in-nota tal-konvenut tad-29 ta' Awwissu 2022,[11] fejn għarraf lil Qorti li huwa ma għadux residenti f'Malta imma ġewwa Ruma l-Italja, u jaqbel mat-talbiet fis-sens;

Rat l-affidavit tal-attriċi;[12]

Rat l-atti proċesswali kollha;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-attriċi;[13]

Rat illi l-kawża tħalliet għas-sentenza għal-lum;[14]

Ikkunsidrat:

KONSIDERAZZJONIJIET:

[7] Fol. 41 fejn ġiet maħtura għal tali fini fl-udjenza tal-24 ta' Mejju 2022.
[8] Fol. 48.
[9] Fol. 53.
[10] Fol. 55.
[11] Fol. 65.
[12] Fol. 32.
[13] Fol. 77.
[14] Fol. 72.

1. L-Azzjoni Odjerna:

Il-Qorti għandha quddiemha kawża fejn l-attriċi qiegħda titlob li tiġi fdata esklussivament bil-kura, kustodja u s-setgħa tal-minuri M E F mwielda nhar it-3 ta' Ottubru 2018, kif ukoll sabiex tordna il-ħlas ta' retta alimentari għal minuri li tinkludi l-ispejjeż relatati mas-saħħa u edukazzjoni tal-minuri.

Min-naħa l-oħra, il-konvenut li huwa assenti minn Malta qiegħed jiġi rappreżentat minn kuraturi deputati, li min-naħa tagħhom iddikjaraw li m'humiex edotti mill-fatti u għalhekk irriservaw li jressqu eċċezzjonijiet ulterjuri meta jkunu jafu iktar fatti. Sussegwentament, il-konvenut ppreżeta nota tiegħu fejn qabel mat-talbiet kif dedotti.

2. Il-Verżjoni tal-Partijiet u l-Provi Mresqa:

Il-Verżjoni tal-Attriċi u l-Provi Mressqa Minnha:

L-attriċi xehdet permezz ta' affidavit,[15] u spjegat illi ltaqgħat mal-konvenut Malta stess, u flimkien kellhom relazzjoni intima li damet ħames (5) snin. Minn din ir-relazzjoni twieldu żewġt itfal, ossia M E F u Melaher Getachew-Tadese. L-attriċi tispjega li matul tali relazzjoni, il-konvenut qatt ma aġixxa ta' missier versu uliedu, tant illi ma kienx hemm fiżikament, emozzjonalment u finanzjarjament għal bintu M. Il-konvenut kien abbanduna id-dar li fiha kienu qed jgħixu ftit qabel ma' l-attriċi kienet taf li kienet tqila bit-tieni wild, u kien tfaċċa lura għal ftit jiem wara li twieldet it-tieni wild. Madanakolu, jingħad illi l-konvenut ilu ma jagħmel kuntatt mal-attriċi jew mal-minuri. Għaldaqstant l-attriċi kellha tieħu ħsieb esklussivament waħedha lil minuri sa mit-twelid tagħha, fejn kienet ta' sapport għaliha mingħajr ebda kontribuzzjoni u involviment tal-konvenut hekk kif dan kien għamilha ċara illi huwa ma kienx f'pożizzjoni li jissaportja lil uliedu fi kwalsiasi mod. Madanakollu, l-attriċi tikkontendi li in vista li ma tafx fejn jinsab il-konvenut, hija tinsab limitata dwar kif tista' tkompli tieħu ħsieb lil uliedha speċjalment eta si tratta ffirmar ta' karti u applikazzjonijiet. Tiddikjara li qatt ma bidlet in-numru taċ-ċellulari tagħha, u matul tali żmien il-konvenut qatt ma ttenta jagħmel kuntatt magħha. Għaldaqstant tgħid li tinsab rassenjata li l-konvenut ma għandu l-ebda interess li jkun parti mill-ħajja ta' uliedu.

[15] Fol. 32.

Sabiex tikkorrabora l-verżjoni tagħha, l-attriċi resqet is-segwenti provi:

a. *Ix-xhieda ta' Fr Anton D'Amato bħala rappreżentant ta' Dar l-Emigrant*,[16] fejn iddikjara illi fir-rigward tal-konvenut huwa ma sab l-ebda informazzjoni;

b. *Ix-xhieda tal-iSpettur Frank Sammut in rappreżentanza tal-Kummissarju tal-Pulzija*,[17] fejn informa lil Qorti li minn indaġini li għamel irriżulta illi l-konvenut ma għandux residenza hawn Malta u li ma sifirx lejn pajjiż li ma huwiex membru ta' pajjiżi li huma fix-*Schengen*. Magħdud ma' dan, ivverifika ukoll li l-konvenut applika għall-ażil ġewwa Malta fis-7 ta' Diċembru 2016, u għal tali fini ppreżenta kopja tal-*asylum seekers document*,[18] fejn ittiehdu l-impronti diġitali tal-konvenut u rriżulta li kien daħal l-Italja allura l-applikazzjoni tiegħu ġet dikjarata inammissibbli. Ippreżenta ukoll dokument imsejjaħ bħala *NAMS- Eurodoc List*;[19]

Verżjoni tal-Konvenut Assenti u l-Provi Mressqa Minnu:

Il-konvenut ppreżenta nota fejn qabel mat-talbiet kif dedotti, fis-sens illi u fis-seduta quddiem l-Assistant Ġudizzjarju l-Avukat Frank Cassar għall-intimat iddikjara li ma għandux iktar provi.[20]

3. Prinċipji Legali Saljenti għal Każ Odjern:

Qabel mal-Qorti tgħaddi għall-konsiderazzjonijiet tagħha rigward il-mertu odjern, sejra sabiex l-ewwel telenka b'mod dettaljat dawk il-prinċipji legali li huma relevanti għal każ odjern.

Rigward il-kura u kustodja, il-Qorti tirritjeni li f'tali aspetti il-ġurisprudenza tagħna dejjem għalmet illi għandha tikkunsidra l-aqwa interess tal-minuri. Fil-kawża **Jennifer Portelli pro.et noe. vs. John Portelli**[21] intqal: *"Jingħad illi l-kura tat-tfal komuni tal-mizzewġin, sew fil-liġi antika u sew fil-liġi viġenti, kif*

[16] Fol. 38.
[17] Fol. 41.
[18] Fol. 42
[19] Fol. 43.
[20] Fol. 71.
[21] Deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-25 ta' Ġunju 2003, Ċitazz Numru: 2668/1996/2RCP.

ukoll fil-ġiurisprudenza estera *u f'dik lokali hija regolata mill-prinċipju tal-aqwa utilita' u l-akbar vantaġġ għall-interess tal-istess tfal li ċ-ċirkustanzi tal-kaz u l-koeffiċjenti tal-fatti partikulari tal-mument ikunu jissuġġerixxu. Illi in konsegwenza, ir-regola sovrana fuq enunċjata għandha tipprevali dwar il-kustodja u l-edukazzjoni tat-tfal komuni tal-mizzewġin, sew meta l-konjuġi jisseparaw ruħhom ġuddizzjarjament, sew meta jiġu biex jisseparaw konsenswalment".*

Fil-kawża fl-ismijiet **Susan Ellen Lawless vs. Il Reverendo George Lawless,**[22] il-Qorti kienet qalet illi *"la cura ed educazione dei figli, nel caso che la moglie non continua ad abitare col marito, deve essere commessa ed affidata a colui, fra i conjugi, che si riconoscera' piu atto ed idoneo a curarli ed educarli, avuto riguardo alla loro eta', ed a tutte le circostanze del caso – sotto quie provvedimenti, che si reputino spedienti pel vantaggio di tali figli".*

Ingħad ukoll fil-kawża fl-ismijiet **John Cutajar vs. Amelia Cutajar et**,[23] u **Maria Dolores sive Doris Scicluna vs. Anthony Scicluna,**[24] illi *"apparti l-ħsieb ta' ordni morali u dak ta' ordni legali, li għandhom setgħa fil-materja ta' kura u kustodja tat-tfal in ġenerali, il-prinċipju dominant in 'subjecta materia', li jiddetermina normalment u ġeneralment il-kwistjonijiet bħal din insorta f'dina l-kawza, huwa dak tal-aktar utilita' u dak tal-aqwa vantaġġ u nteress tal-istess minuri fl-isfond taċ-ċirkostanzi personali u 'de facto' li jkunu jirrizultaw mill-provi tal-kaz li jrid jiġi rizolut…".*

Tenut kont tal-prinċipji bazilari hekk kif enunċjati mill-ġiurisprudenza appena ċitata, u ċjoe' l-prinipju tal-aktar utilita' u dak tal-aqwa vantaġġ għal minuri, il-Qorti għandha l-fakolta' li abbazi tal-Artikolu 56 tal-Kodiċi Ċivili, saħansitra tafda l-kura u kustodja tal-minuri lil ġenitur wieħed biss u dan sabiex l-interess suprem tal-minuri jkun dejjem issalvagwardjat. Il-Qorti tissottolineja illi l-interess tal-minuri huwa iprem mid-drittijiet tal-ġenituri. Fis-sentenza fl-ismijiet **Frances Farrugia vs Duncan Caruana**,[25] u **Marlon Grech vs Charlene Banks**[26] ġie ritenut illi l-Qorti *"filwaqt li dejjem tagħti piz għad-drittijiet tal-*

[22] Deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-8 ta' Diċembru 1858.
[23] Deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-28 ta' Jannar 1956.
[24] Deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fis-27 ta' Novembru, 2003 (Ċitazzjoni Numru. 1715/2001/1RCP).
[25] Deċiża fil-31 ta' Mejju 2017 (Rikors Ġuramentat 268/11AL).
[26] Deċiża fil-15 ta' Ġunju 2017 (Rikors Ġuramentat 218/13AL).

ġenituri, l-interess suprem li zzomm quddiemha huwa dejjem dak tal-minuri, kif anke mgħallma mill-ġiurisprudenza kostanti tagħna".

Fir-rigward ta' *setgħa tal-ġenitur*, il-Qorti tibda billi tiċċita Artikolu 90 tal-Kodiċi Ċivili, li jitkellem dwar is-setgħa tal-ġenituri fuq tifel imnissel u mwieled barra miz-zwieġ:

(1) Il-ġenitur li jkun għaraf b'ibnu tifel imnissel u mwieled barra miż-żwieġ għandu dwaru d-drittijiet kollha tas-setgħa tal-ġenituri minbarra l-użufrutt legali.

(2) Jekk l-interessi tat-tifel hekk jeħtieġu, il-qorti tista' tordna li wieħed jew waħda biss mill-ġenituri jeżerċita jew teżerċita d-drittijiet tas-setgħa tal-ġenitur.

(3) Il-qorti tista' wkoll tillimita l-eżerċizzju ta' dawn id-drittijiet u, f'każijiet serji, teskludi liż-żewġ ġenituri mill-eżerċizzju ta' dawk is-setgħat.

(4) Il-Qorti tista' wkoll tillimita l-eżerċizzju ta' dawn id-drittijiet meta wieħed jew iż-żewġ ġenituri huma akkużati b'reat wieħed jew aktar imniżżel taħt it-Titolu VII tat-Taqsima II tal-Ewwel Ktieb tal-Kodiċi Kriminali.

Dan l-artikolu tal-liġi huwa indikattiv li l-Qorti f'każijiet fejn hemm involuti t-tfal għandha tara li l-ġid tagħhom jitħares, li l-interess suprem tal-minuri dejjem jipprevali fuq l-interess tal-kontendenti fil-kawża. Magħdud ma' dan, jingħad illi l-Kodiċi Ċivili jitratta l-kwistjoni tas-setgħa tal-ġenituri b'mod speċifiku taħt Titolu IV intitolat *'Fuq is-Setgħa tal-Ġenituri'*. Il-provvedimenti legali saljenti huma Artikolu 131 u Artikolu 154(1):

131. (1) L-iben huwa suġġett għas-setgħa tal-ġenituri tiegħu għall-effetti kollha kif stabbiliti bil-liġi.

(2) Ħlief f'dawk il-każijiet stabbiliti bil-liġi, din is-setgħa tkun eżerċitata bi ftehim bejn iż-żewġ ġenituri. Wara l-mewt ta' wieħed mill-ġenituri, din tkun eżerċitata mill-ġenitur 1i jibqa' ħaj.

(3) F'każ ta' nuqqas ta' qbil bejn il-ġenituri dwar ħwejjeġ ta' importanza partikolari, kull wieħed mill-ġenituri jista' jirrikorri għal dik il-qorti skont ma

tista' tkun indikata minn jew taħt xi liġi li tkun fis-seħħ minn żmien għal żmien fejn juri dawk id-direzzjonijiet li fil-fehma tiegħu jidhirlu xierqa fiċ-ċirkostanzi.

(4) Il-qorti, wara li tkun semgħet lill-ġenituri u lit-tifel jekk dan ikun laħaq l-età ta' erbatax-il sena, għandha tagħmel dawk is-suġġerimenti li jidhrilha l-aħjar fl-interess tat-tifel u l-għaqda tal-familja. Jekk ikompli n-nuqqas ta' qbil bejn il-ġenituri, il-qorti għandha tawtorizza lill-ġenitur li fil-fehma tagħha jkun l-iktar xieraq li jħares l-interess tat-tifel fil-każ partikolari, li jiddeċiedi l-kwistjoni, bla ħsara għad-dispożizzjonijiet tal-artikolu 149.

(5) Fil-każ ta' periklu imminenti jew preġudizzju serju għat-tifel kull wieħed mill-ġenituri jista' jieħu dawk il-miżuri li huma urġenti u li ma jistgħux jistennew.

(6) Dwar terzi persuni in bona fide, kull waħda mill-partijiet fiż-żwieġ għandha titqies li għemilha kien bil-kunsens tal-parti l-oħra meta teżerċita għemil dwar awtorità tal-ġenituri dwar il-persuna tat-tifel.

154. (1) Bla ħsara ta' kull piena oħra li għaliha jista' jkun suġġett skont il-liġi, il-ġenitur jista' jiġi mneħħi mill-qorti hawn fuq imsemmija, mill-jeddijiet kollha ta' setgħa tal-ġenituri, jew minn biċċa minnhom, f'kull wieħed mill-każijiet li ġejjin:

(a) jekk il-ġenitur, billi jagħti kastig barra mill-qies jaħqar lit-tifel, jew jittraskura l-edukazzjoni tiegħu;

(b) jekk l-imġieba tal-ġenitur tista' tagħmel ħsara lit-trobbija tat-tifel;

(ċ) jekk il-ġenitur huwa interdett, jew inabilitat li jagħmel xi atti, kif jingħad fl-artikoli 520 sal-527 inklużivament tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili u fl-artikoli 189 u 190;

(d) jekk il-ġenitur jamministra ħażin ħwejjeġ it-tifel;

(e) jekk il-ġenitur jonqos li jaqdi xi wieħed mill-obbligi msemmija fl-artikolu 3B favur it-tifel.

Jiġi rilevat li l-Artikolu 3B li jagħmel referenza għalih l-Artikolu 154 hawn fuq ċitat jgħid hekk: *"(1) Iż-żwieġ jimponi fuq il-miżżewġin l-obbligu li jieħdu ħsieb, imantnu, jgħallmu u jedukaw lill-ulied li jiġu miż-żwieġ skont il-ħila, xeħtiet naturali u aspirazzjonijiet tal-ulied".* Il-Qorti tfakkar illi dawn l-obbligi m'għandhomx jipu applikati biss fir-rigward ta' ulied ta' ġenituri mizzewġin, iżda ukoll versu dawk l-ulied li huma frott ta' ġenituri mhux magħqudin fiż-żwieġ. Fil-fatt il-liġi stess f'Artikolu 7 tal-Kodiċi Ċivili tistipula illi *"Il-ġenituri għandhom l-obbligu li jiehdu hsieb, imantnu, jgħallmu u jedukaw lil uliedhom bil-mod stabbilit fl-artikolu 3B",* u ċjoe' kull ġenitur, irrelevanti jekk hux miżżewġin *o meno.*

Fir-rigward ta' manteniment, il-prinċipju legali tal-manteniment tal-ulied huwa msejjes fuq l-Artikolu 7(1) tal-Kodiċi Ċivili li jagħmel referenza għall-Artikolu 3B, hawn fuq ċitati. Għalhekk abbażi tal-premess, jirriżulta mid-dispożizzjonijiet tal-liġi, li l-ġenituri kollha, ċjoe' miżżewġin, separati jew *single-parents,* għandhom l-istess obbligi versu uliedhom, u għalhekk it-tnejn li huma għandhom jikkontribwixxu għat-trobbija tal-istess. Il-Qorti tfakkar illi l-manteniment ma huwiex marbut ma' xi impjieg jew introjtu partikolari iżda huwa obbligu assolut. Għaldaqstant, kull ġenitur għandu jipprovdi sabiex jassigura li uliedu għandhom manteniment adegwat li ai termini tal-Artikolu 19 subinċiz 1 u 2 tal-Kodiċi Ċivili għandu jkopri l-ikel, ilbies, saħħa, abitazzjoni u spejjeż reltati mal-istess saħħa u edukazzjoni. Il-Qorti tenfasizza illi l-obbligu taż-żewġ ġenituri lejn l-ulied jibqa' l-istess fi kwalsiasi sitwazzjoni tal-ħajja, liema obbligu jkun dettat skont il-mezzi tiegħu, ikkalkulati skond id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 20 tal-istess Kodiċi Ċivili, u l-bżonnijiet tal-istess minuri. Ikkonfermat li l-ġenituri jridu jieħdu ħsieb, imantnu, jgħallmu u jedukaw lil uliedhom, il-Qorti għandha l-obbligu li tqis li kull ġenitur jikkontribwixxi skont il-mezzi rispettivi tiegħu u l-bżonnijiet tal-istess minuri.

Meta l-Qorti tiġi sabiex tistabbilixxi manteniment, ma hemmx xi formula stabbilita fil-liġi li biha l-Qorti tagħmel il-kalkoli biex imbagħad joħroġ ir-riżultat. Madanakollu Artikolu 20 tal-Kodiċi Ċivili jservi mezz ta' gwida sabiex jassisti lil Qorti tasal għal konkluzjonijiet tagħha f'dan ir-rigward. Dan l-artikolu jaqra hekk:

"(1) Il-manteniment għandu jingħata skont il-bżonn ta' min jitolbu u l-mezzi ta' min għandu jagħtih.

(2) Fl-istħarriġa sabiex jinsab jekk min jitlob il-manteniment jistax jaqalgħu xort'oħra, għandu jittieħed qies ukoll tal-ħila tiegħu fl-eżerċizzju ta' xi professjoni, arti jew sengħa.

(3) Meta jinqiesu l-mezzi ta' min hu obbligat għall-manteniment, għandu jingħadd biss il-qligħ tiegħu mix-xogħol tal-professjoni, arti jew sengħa, is-salarju jew il-pensjoni tiegħu mogħtija mill-Gvern jew minn ħaddieħor, u tal-utili tal-beni, sew mobbli kemm immobbli u kull dħul li jinħoloq taħt trust.

(4) Ma jitqiesx li għandu mezzi biżżejjed biex jagħti l-manteniment min ma jistax jagħtih ħlief billi jilqa' f'daru l-persuna li titlob dak il-manteniment, jekk din il-persuna ma tkunx axxendent jew dixxendent.

(5) Meta jinqiesu l-mezzi ta' min jitlob il-manteniment, għandu jittieħed qies ukoll ta' kemm jiswew il-beni tiegħu mobbli jew immobbli kif ukoll ta' kull interess benefiċjarju taħt trust".

Ikkonfermat li l-ġenituri jridu jieħdu ħsieb, imantnu, jgħallmu u jedukaw lil uliedhom, il-Qorti għandha l-obbligu li tqis li kull ġenitur jikkontribwixxi skont il-mezzi u l-ħila tiegħu, u kif ukoll skont il-bżonnijiet tal-istess minuri.

4. Applikazzjoni tal-Prinċipji Legali għal Każ Odjern:

Din hija talba magħmula mill-attriċi sabiex din il-Qorti takkordalha l-kura u kustodja esklussiva tal-minuri M E F, bint il-partijiet, u tiffissa l-manteniment li għandu jkun pagabbli mill-konvenut għall-bżonnijiet tal-istess minuri, li għandu jinkludi ukoll sehmu għall-ispejjeż relatati mas-saħħa u edukazzjoni.

Mix-xhieda mhux kontradetta tal-attrici jirriżulta illi l-partijiet kellhom relazzjoni, minn liema relazzjoni twieldet il-minuri. Ma huwiex kontestat illi l-konvenut qatt ma kien stabbli u konsistentament preżenti f'ħajjet l-attriċi u l-minuri u lanqas ma kkontrbwixxa finzjarjament. Magħdud ma' dan, il-Qorti tara li l-konvenut ammetta t-talbiet tal-atrriċi, u ma ressaq l-ebda prova. Għalhekk, il-Qorti ma għandha l-ebda dubju li kienet l-attriċi li assumiet il-kura u l-kustodja effettiva tal-minuri. Barra min hekk huwa inkonfutabbli għal din il-Qorti illi n-nuqqas ta' stabbilita' u preżenza tal-konvenut f'ħajjet l-atriċi u l-minuri jaf ipoġġi

lill-attriċi f'sitwazzjoni diffiċli f'dak li għandu x'jaqsam mad-deċiżjonijiet illi talvolta jkun hemm bżonn li jittiehdu. Fid-dawl tal-premess, il-Qorti tinsab sodisfatta illi jkun fl-aħjar interessi tal-minuri, li l-kura u kustodja tal-minuri M E F għandha tkun vesitita esklussivament f'idejn l-attriċi, dan anke billi l-minuri għandha tibqa' tirrisjedi mal-attriċi, f'dak il-fond li l-attriċi stess tistabbilixxi bħala r-residenza tagħha.

Magħdud mal-premess, il-Qorti tqis li lanqas ma jkun fl-aħjar interess tal-minuri li ommha jkollha tirrikorri għall-proċeduri ġudizzjarji f'kull sitwazzjoni fejn jista' jkun hemm bżonn il-firma ta' missierha, bħal per eżempju l-iskrizzjoni tal-minuri fi skejjel, xi vjaġġ skolastiku edukattiv, jew xi deċiżjonijiet fl-ambitu mediku. Għaldaqstant u fid-dawl tal-aġir tal-konvenut, kif ukoll illi l-konvenut qiegħed jaqbel mal-istess, il-Qorti tordna li l-konvenut jiġi żvestit mis-setgħat kollha tiegħu ta' ġenitur ai termini tal-Artikolu 154 tal-Kodiċi Ċivili, b'dana illi l-attriċi jkollha s-setgħa ta' ġenitur waħedha fuq il-minuri bil-fakolta' li tieħu esklussivament waħedha kull deċiżjoni fir-rigward tal-minuri, kemm ordinarji kif ukoll straordinarji.

In vista li l-kura u kustodja tal-minuri ser tkun vestita esklussivament f'idejn l-attriċi u per konsegwenza tgħix magħha, l-intimat għandu jivversa manteniment bħala kontribuzzjoni finanzjarja għat-trobbija tal-minuri bintu. Meta si tratta manteniment, il-Qorti fl-aħħar u l-iktar sentenzi riċenti tagħha, u ċjoe' dawk fl-ismijiet **Ottilie Micallef pro et noe vs Jason Joseph Mifsud**,[27] u **Romina Veneziani noe vs Dr Marc Sant**,[28] għalmet illi:

*"Madanakollu l-grad ta' prova neċessarja f'kawża fejn si tratta talba għal manteniment minn għand dak il-ġenitur li ma jkunx preżenti sa mit-twelid tal-minuri, huwa tali fejn ikun biżżejjed għal dik il-parti li tagħmel it-talba għal ħlas ta' manteniment illi tippreżenta prospett li jindika approssimattiv tal-infiq ta' flus fuq il-minuri li għandu jkun ikkorraborat b'numru sostanzjali ta' rċevuti, liema rċevuti għandhom jagħtu indikazzjoni tal-ħajja li dik il-parti tkun qiegħda tagħti lil uliedha, iżda l-Qorti ma tarax il-bżonn illi tali parti fil-kawża għandha tippreżenta kull irċevuta li tingħata kuljum, anke saħansitra għal kartuna ħalib! F'dan ir-rigward, il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Michelina Bezzina vs Julian Bezzina**,[29] fejn ġie ribadit illi: "jinghad ukoll li likwidazzjoni*

[27] Deċiża mill-Qorti tal-Familja, nhar it-18 ta' Jannar 2022, (Rikors Numru 107/2015 AL), mhux appellata.
[28] Deċiża mill-Qorti tal-Familja, nhar is-27 ta' Jannar 2022, (Rikors Numru 152/2016 AL), mhux appellata.
[29] Deċiza mill-Qorti tal-Familja nhar it-28 ta' Ġunju 2018, mhux appellata (Rik. Ġur. Nru. 131/2013RGM).

fuq bazi ekwitattiva ghandha ssir meta jkun difficli li wiehed jistabilixxi precizament dak li huwa dovut lill-attur, u dan sabiex tista' ssir gustizzja f'kazijiet fejn ma jkunx possibbli li titressaq prova konkreta li tistabbilixxi bi precizjoni t-telf subit[30]*". ".*

Fid-dawl ta' nuqqas ta' provi f'dan ir-rigward kif ukoll tal-qbil bejn il-partijiet, il-Qorti tordna lil konvenut sabiex iħallas lill-attriċi s-somma ta' mitejn Ewro (€200) f'manteniment kull xahar, u kif ukoll ħamsa u sebgħin Ewro (€75) bħala sehemu għall-ispejjeż relatati mas-saħħa, edukazzjoni u attivitajiet extra-kurrikulari kull xahar, u b'hekk il-konvenut għandu jħallas lill-attriċi total ta' mitejn u ħamsa u sebgħin (€275) kull xahar, liema manteniment għandu jogħla kull sena skont l-indiċi tal-għoli tal-ħajja u għandu jiġi vversat f'kont indikat mill-attriċi kull l-ewwel ġurnata tax-xahar permezz ta' *bank transfer* stante li huwa jgħix barra minn Malta. Madanakollu u għal kull buon fini, jekk ikun il-każ, tali manteniment jista' ukoll jinqata' direttament minn kwalsiasi introjtu jew qligħ tal-konvenut. Bl-applikazzjoni tal-Artikolu 3B tal-Kodiċi Ċivili, il-konvenut huwa obbligat li jħallas manteniment għal M E F sakemm il-minuri tagħlaq l-eta` ta' tmintax (18)-il sena. Madanakollu fl-eventwalita` li l-minuri tagħżel li tibqa' tistudja fuq bażi *full-time* wara li tilħaq l-eta` maġġorenni, il-manteniment għandu jibqa' jitħallas sakemm il-minuri tagħlaq l-eta` ta' tlieta u għoxrin (23) sena jew sakemm ittemm l-istudji tagħha, skont liema eventwalita` tavvera ruħha l-ewwel. F'każ li mal-eta' ta' tmintax-il (18) sena, il-minuri tmur tgħix għal rasha, il-manteniment għandu jitħallas direttament lilha.

DEĊIDE:

Għaldaqstant u għar-raġunijiet kollha fuq imsemmija, il-Qorti taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi:

1. Tilqa' l-ewwel u t-tieni talba u tiddikjara li l-kura u kustodja tal-minuri M E Ftkun vestita esklussivament f'idejn l-attriċi, b'dana illi l-minuri għandha tibqa' tirrisjedi mal-attriċi f'dak il-fond li l-attriċi stess tistabbilixxi bħala r-residenza tagħha;

2. Tilqa' it-tielet talba u takkorda s-setgħa tal-ġenitur esklussivament lill-attriċi, b'dana illi l-konvenut jiġi żvestit mis-setgħa ta' ġenitur ai termini tal-

[30] **Priscilla Cassar vs Robert Farrugia,** deċiza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili, nhar il-15 ta' Lulju 2014.

Artikolu 154 tal-Kodiċi Ċivili, u l-attriċi tkun awtorizzata tieħu dawk id-deċiżjonijiet kollha ordinarji u straordinarji tal-minuri;

3. Tilqa' ir-raba' talba u tawtorizza lill-attriċi sabiex tirreġistra lil minuri f'*child care*, u sussegwentament skola, mingħajr il-firma, kunsens jew awtorizzazjoni da parti tal-intimat assenti;

4. Tilqa' il-ħames, is-sitt u s-seba' talba u tordna lil konvenut sabiex iħallas lill-attriċi s-somma ta' mitejn Ewro (€200) f'manteniment kull xahar, u kif ukoll ħamsa u sebgħin Ewro (€75) bħala sehemu għall-ispejjeż relatati mas-saħħa, edukazzjoni u attivitajiet extra-kurrikulari kull xahar, u b'hekk il-konvenut għandu jħallas lill-attriċi total ta' mitejn u ħamsa u sebgħin (€275) kull xahar, liema manteniment għandu jogħla kull sena skont l-indiċi tal-għoli tal-ħajja u għandu jiġi vversat f'kont indikat mill-attriċi kull l-ewwel ġurnata tax-xahar permezz ta' bank transfer stante li huwa jgħix barra minn Malta. Madanakollu u għal kull buon fini, jekk ikun il-każ, tali manteniment jista' ukoll jinqata' direttament minn kwalsiasi introjtu jew qligħ tal-konvenut. Bl-applikazzjoni tal-Artikolu 3B tal-Kodiċi Ċivili, il-konvenut huwa obbligat li jħallas manteniment għal M E F sakemm il-minuri tagħlaq l-eta` ta' tmintax (18)-il sena. Madanakollu fl-eventwalita` li l-minuri tagħżel li tibqa' tistudja fuq bażi full-time wara li tilħaq l-eta` maġġorenni, il-manteniment għandu jibqa' jitħallas sakemm il-minuri tagħlaq l-eta` ta' tlieta u għoxrin (23) sena jew sakemm ittemm l-istudji tagħha, skont liema eventwalita` tavvera ruħha l-ewwel. F'każ li mal-eta' ta' tmintax-il (18) sena, il-minuri tmur tgħix għal rasha, il-manteniment għandu jitħallas direttament lilha.

Bl-ispejjeż kollha kontra l-konvenut, b'dan li l-attriċi għandha provviżorjament tħallas id-drittijiet tal-Kuraturi Deputati.